

کاربرد ابزارهای اینترنتی در آموزش و پژوهش

قابل استفاده برای

☒ اعضای هیئت علمی

☒ دانشجویان

☒ معلمان

☒ عموم

دکتر فرهاد سراجی

عضو هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا

آیپژ

سرشناسه : سراجی، فرهاد، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : کاربرد ابزارهای اینترنتی در آموزش و پژوهش، راهنمای استفاده از اینترنت برای اعضای
 هیات علمی دانشگاهها و... / فرهاد سراجی
 مشخصات نشر : تهران : آبیژ، ۱۳۹۰ .
 مشخصات ظاهری : ۱۶۰ ص، مصور، جدول.
 شابک : 978-964-970-259-9
 وضعیت فهرست نویسی : قیفا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۵۰.
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : اینترنت
 موضوع : وب -- ابزارهای جستجو
 موضوع : آموزش به کمک کامپیوتر -- برنامه های کامپیوتری
 موضوع : اینترنت -- نشانیها -- راهنماها
 موضوع : اینترنت و آموزش عالی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ تلف ۹/۸۷۵/۵/TK۵۱۰
 رده بندی دیویی : ۰۰۴/۶۷۸
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۰۱۹۵۶

آبیژ

- کتاب : کاربرد ابزارهای اینترنتی در آموزش و پژوهش
- تألیف : فرهاد سراجی
- ناشر : آبیژ
- قطع : وزیری
- نوبت : اول
- تاریخ : پاییز ۱۳۹۰
- تیراژ : ۱۵۰۰
- صفحات : ۱۶۰
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۰-۲۵۹-۹
- قیمت : ۷۰۰۰ تومان

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مراکز پخش

کتابیران: تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان آزادی، خیابان دکتر قریب، بعد از فرصت شیرازی.
 پلاک ۷، تلفن: ۱۸-۶۶۵۶۶۵۰۹-۹ WWW.Ketabiran.ir
 نوپردازان: تهران، خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۲۸.
 تلفن: ۶۶۴۱۴۴۷۴-۶۶۴۱۴۵۱۵-۶۶۴۱۱۷۳-۶۶۴۹۳۴۰۹

همسر به پاس زحمات بی دریغ

و

همراهی های مداوم او

پیشگفتار

ظهور فناوری اینترنت شیوه های آموزش و پژوهش در موسسه ها، دانشگاه ها و سازمان ها را تحت تأثیر قرار داده است. با توسعه ابزارهای وب، علاوه بر سهولت دسترسی به برخی از امکانات اینترنتی، فرآیند و نحوه کاربرد این ابزارها نیز آسان تر شده است و برخی از کاربران عادی اینترنت از این ابزارها در مسائل شخصی و شغلی خود استفاده می کنند. از این رو طراحان برنامه های درسی، معلمان و پژوهشگران نیز می توانند در طراحی، تدوین و اجرای برنامه های درسی حضوری و الکترونیکی و انجام فعالیت های پژوهشی از این ابزارها بهره گیرند. طراحان و معلمان با به کارگیری این ابزارها می توانند یادگیرندگان را به جستجوی اطلاعات جدید، روزآمد و مرتبط ترغیب کنند، آنها را در ساخت و تولید مواد یادگیری چندرسانه ای شرکت دهند، آنها را به انجام فعالیت های گروهی و تشکیل اجتماع های یادگیری آنلاین تشویق کنند و از این طریق فرآیند یادگیری کلاس حضوری و الکترونیکی را غنی و اثربخش سازند. به اعتقاد اغلب صاحب نظران به کارگیری مجموعه این ابزارها در طراحی و اجرای برنامه درسی علاوه بر تقویت یادگیری موضوع درسی به پرورش برخی از مهارت های اساسی نظیر؛ مهارت حل مساله، تفکر انتقادی، مدیریت زمان، قدرت برنامه ریزی و مهارت های مشارکتی در یادگیرندگان کمک می کند. پژوهشگران با استفاده از این ابزارها می توانند، اطلاعات و منابع مورد نیاز خود را جستجو و شناسایی کنند، ایده های پژوهشی خود را در مراحل مختلف فرآیند پژوهش با افراد و صاحب نظران مرتبط در میان بگذارند و از بازخوردهای آنها برای بهبود کار خود بهره گیرند، از منابع چندرسانه ای مانند؛ منابع متنی، صوتی و ویدئویی به مثابه منابع اطلاعاتی استفاده کنند و با استفاده از ابزارهای ارتباطی گروه ها یا اجتماع های پژوهشی تشکیل دهند. لیکن اغلب معلمان و پژوهشگران کشور ما با این ابزارها و قابلیت های اینترنت آشنایی ندارند و از آن بیشتر برای جستجوی اطلاعات و مقاله ها استفاده می کنند. بر این اساس هدف کلی این کتاب آشنایی معلمان و پژوهشگران با کاربرد برخی از ابزارهای رایگان اینترنتی در آموزش و پژوهش است.

مخاطبان اصلی این کتاب نیز بر دو دسته‌اند. دسته اول معلمان در سطوح مختلف آموزش عمومی، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و به‌ویژه اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها. دسته دوم پژوهشگران حرفه‌ای، دانشجویان تحصیلات تکمیلی ارشد و دکترا در رشته‌های گوناگون.

این کتاب براساس تجارب مولف در تدریس دوره‌های فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت برای هیات علمی دانشگاه‌ها، تعامل با دانشجویان ارشد و دکترا، مطالعات نظری در باب کاربرد فناوری‌های اینترنتی در آموزش‌های حضوری، الکترونیکی و مسائل پژوهشی در پنج فصل تنظیم شده است. در فصل اول درباره نحوه تلفیق برنامه درسی با فناوری‌های اینترنتی بحث شده است و در چهار فصل بعدی ابزارهای اینترنتی و کاربردهای آموزشی و پژوهشی آنها مورد بحث قرار گرفته است. خواننده می‌تواند، براساس نیاز خود هر یک از چهار فصل را به‌طور جداگانه مطالعه کند و به همین جهت منابع مورد استفاده در انتهای هر فصل به‌صورت مجزا ارائه شده است تا خواننده در صورت نیاز به مطالعه بیشتر در مورد هر یک از ابزارها به این منابع مراجعه کند. گرچه مطالعه پنج فصل به‌طور متوالی خواننده را با ابعاد، قابلیت‌ها و کاربردهای ابزارهای اینترنتی بیشتر آشنا می‌سازد.

در فصل اول این کتاب با عنوان «ابزارهای اینترنتی و برنامه درسی» تلاش می‌شود تا نحوه اثرگذاری فناوری اینترنت بر آموزش و پرورش توضیح داده شود و سپس شیوه‌های تلفیق برنامه درسی با فناوری اینترنت ارائه گردد. در ادامه فصل نقش دست‌اندرکاران تلفیق برنامه درسی با فناوری اینترنت همچون؛ طراحان، تولیدکنندگان و معلمان بیان می‌شود. هدف اصلی این فصل آشنایی خواننده با نحوه تلفیق برنامه درسی حضوری و الکترونیکی با فناوری‌های اینترنت در مراحل؛ طراحی، تولید و اجرا است.

در فصل دوم ابزارهای رایگان جستجوی اطلاعات در اینترنت معرفی شده است. در این فصل ابتدا انواع ابزارهای جستجوی اطلاعات ارائه می‌شود و سپس برخی از امکانات جستجو از طریق موتور جستجوی گوگل بیان می‌گردد. در ادامه برخی از پایگاه داده‌های رایگان برای دسترسی به مقاله‌های فارسی و انگلیسی، ابزارهای اطلاع از کنفرانس خارجی، داخلی و راه‌های آشنایی با برخی از نشریه‌های علمی ISI و ICS بیان می‌شود. در انتهای فصل کاربردهای آموزشی و پژوهشی این ابزارها مورد بحث قرار می‌گیرد. به‌طور کلی در این فصل ۳۰ ابزار رایگان جستجوی اطلاعات در اینترنت معرفی می‌شود.

در فصل سوم ابتدا جایگاه محتوا در آموزش و برنامه درسی مطرح می‌شود و سپس ابزارهای رایگان تهیه، مدیریت و ارائه محتوای الکترونیکی معرفی و کاربردهای آموزشی و پژوهشی آنها بررسی می‌گردد. این ابزارها عبارتند از؛

الف) ابزارهای تهیه محتوای چندرسانه‌ای. شامل ابزار audacity، paint net و gimp.

ب) ابزارهای تهیه و ارائه محتوا. شامل ابزار Cmap، voice thread و google docs.

ج) ابزارهای مدیریت محتوا. شامل ابزار eXe، yauthore و moodle.

د) ابزارهای ارائه محتوا. شامل ابزار پادکست، slide share، teacher tube و google reader.

در فصل چهارم ابزارهای نشر ایده و حضور در محیط آنلاین به سه دسته؛ ابزارهای طراحی وب سایت رایگان، طراحی وبلاگ و ویکی تقسیم و ارائه می‌شود. سپس کاربردهای آموزشی و پژوهشی هر یک از این ابزارها بیان می‌گردد. در این فصل ۱۳ ابزار رایگان نشر ایده در محیط آنلاین معرفی می‌شود.

فصل پنجم درباره ابزارهای گفتگو و مشارکت به بحث می‌پردازد. ابزارهای مشارکتی اینترنت را از لحاظ انعطاف زمانی می‌توان به دو دسته؛ ابزارهای ارتباط ناهمزمان و همزمان تقسیم کرد. در این فصل ابتدا نحوه استفاده ابزارهای ارتباط ناهمزمان شامل؛ yahoo group, google group و ming و سپس کاربردهای آموزشی و پژوهشی این ابزارها ارائه می‌شود. در ادامه برخی از ابزارهای کنفرانس متنی، صوتی و ویدئویی معرفی و نحوه کاربرد آنها بیان می‌شود. سپس کاربردهای آموزشی و پژوهشی این ابزارها مورد بحث قرار می‌گیرد. در این فصل ۲۳ ابزار رایگان ارتباط و گفتگو در اینترنت معرفی می‌شود.

به‌طور کلی ابزارهای معرفی شده در این کتاب براساس طبقه‌بندی مختلف فناوری‌های اینترنتی قابل کاربرد در آموزش و پژوهش انتخاب شده است و تمامی ابزارهای معرفی شده به‌صورت رایگان در اینترنت قابل دسترس است. خواننده با مطالعه این کتاب می‌تواند علاوه بر آشنایی با ۸۵ ابزار رایگان اینترنتی برخی ابزارهای دیگر را نیز شناسایی کند.

با توجه به ماهیت رو به توسعه ابزارهای اینترنتی، مؤلف به محض اطلاع از این‌گونه تغییرات، موارد جزئی را از طریق وبلاگ <http://elearning.blogfa.com> و تغییرات کلی را در ویرایش‌ها و چاپ‌های بعدی به خوانندگان محترم عرضه خواهد کرد. در همین راستا از خوانندگان نکته‌سنج و همکاران فکور صمیمانه تقاضا می‌کنم که نظرات و بازخوردهای ارزشمند خود را در جهت بهبود این اثر از طریق پست الکترونیکی fseraji@gmail.com به ما ارائه نمایند.

در مراحل مختلف تهیه و تنظیم این کتاب از نظرات همکاران بزرگوار بهره‌مند شدم که بدون ذکر نام صمیمانه از همه تشکر می‌کنم. همچنین از زحمات دست‌اندرکاران انتشارات آبیژ و به‌ویژه دقت نظر مدیر محترم آن جناب دکتر گهواره قدردانی می‌نمایم.

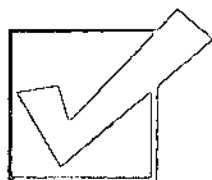
راهنمای مطالعه کتاب

خوانندگان گرامی توصیه می‌شود قبل از مطالعه کتاب به موارد زیر توجه کنید:

۱. فصل‌های کتاب (به غیر از فصل اول) به‌صورت مستقل تدوین شده است. به مجللمان و طراحان پیشنهاد می‌شود ابتدا فصل اول و سپس هر فصل را به دلخواه مطالعه کنند. پژوهشگران نیز می‌توانند بدون نیاز به مطالعه فصل اول، از هر فصل به تناسب نیاز استفاده کنند.
۲. به دلیل مستقل بودن فصل‌ها، منابع مورد استفاده در انتهای هر فصل ارائه شده است تا خوانندگان علاقمند برای مطالعه بیشتر به راحتی برای شناسایی منابع بیشتر به آنها مراجعه کنند.
۳. در معرفی ابزارها، مراحل دستیابی به هر ابزار به دقت بیان شده است ولی به مانند روال برخی از کتاب‌های چاپ شده در حوزه رایانه، پنجره‌ها یا مراحل هر ابزار به‌صورت گرافیکی ارائه نشده است. با توجه به ماهیت و هدف اصلی کتاب بر نشان دادن کاربردهای آموزشی و پژوهشی نمایش این‌گونه تصویرها مقدور نبود. بنابراین خوانندگان می‌توانند با پیگیری دقیق مراحل دستیابی مربوط به هر ابزار، آنها را در راستای اهداف خود به‌کار گیرند.

۴. برای آشنایی بیشتر خوانندگان با محیط ابزارهای مورد بحث، فقط صفحه اول هر ابزار به صورت گرافیکی ارائه شده است.
۵. در این کتاب از واژه «ابزار» استفاده شده است. گرچه واژه‌های دیگری مانند «نرم‌افزار»، «امکانات» و واژه‌های مرتبط دیگری را نیز می‌توان به همین منظور به کار گرفت، لیکن با توجه به رایج بودن واژه «ابزار» در منابع، متون تخصصی و به ویژه برخی وبسایت‌ها در این کتاب از آن استفاده شده است.
۶. در بیان نحوه کاربرد هر ابزاری نوشته شده است؛ آدرس ... را تایپ و کلیک کنید، در تمامی این جملها «کلیک کنید» به جای دوبار کلیک (دوینل کلیک) کنید به کار رفته است.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول فناوری‌های اینترنتی و برنامه درسی..... ۱

۱	اهداف فصل.....
۲	مقدمه.....
۳	ویژگی‌های ابزارهای یادگیری اینترنتی.....
۳	ویژگی‌های همزمانی و ناهمزمانی محیط اینترنت.....
۵	هر مکانی بودن محیط اینترنتی.....
۵	ویژگی‌های ارائه چندگانه یا چندحسی
۵	فناوری اینترنت.....
۶	قابلیت شخصی سازی دانش از طریق
۶	فناوری اینترنت.....
۶	تسهیل دسترسی به اطلاعات و منابع یادگیری.....
۱۰	قابلیت‌های ارتباطی اینترنت.....
۸	کمک به بهبود کیفیت آموزش و غنی سازی آن.....
۱۰	توسعه گستره و دامنه آموزش.....
۱۲	گسترش امکان یادگیری مادام‌العمر.....
۱۵	تلفیق فناوری‌های اینترنتی و برنامه‌های درسی.....
۱۵	دست‌اندرکاران تلفیق برنامه درسی و
۱۸	فناوری اینترنت.....
۱۹	انواع ابزارهای یادگیری در اینترنت.....
۲۱	خلاصه فصل.....
۲۳	منابع.....

فصل دوم ابزارهای جستجوی اطلاعات و منابع اینترنتی..... ۲۷

۲۷	اهداف فصل.....
۲۸	مقدمه.....
۳۰	اجزاء یک آدرس اینترنتی.....
۳۱	شیوه‌های جستجوی اطلاعات در اینترنت.....
۳۲	انواع ابزارهای جستجوی اطلاعات.....
۳۲	موتورهای جستجو.....
۳۲	نرم‌افزارهای اسپایدر.....
۳۲	نرم‌افزارهای کراولر.....
۳۳	نرم‌افزارهای نمایه‌ساز.....
۳۳	سیستم پایگاه داده.....
۳۳	سیستم رتبه‌بندی.....
۳۴	راهنمای موضوعی (دایرکتوری‌ها).....
۳۵	ابرموتورهای جستجو.....
۳۵	موتورهای جستجوی تخصصی.....
۳۶	وب نامرئی یا پنهان.....
۳۷	موتور جستجوی گوگل.....
۳۷	جستجوی ساده در گوگل.....
۳۸	استفاده از عملگرها (+، -) در
۳۸	جستجوی گوگل.....
۳۸	استفاده از علامت «عبارت» یا اصطلاح.....
۳۸	استفاده از advance search google.....
۳۸	استفاده از google scholar.....
۴۰	استفاده از google define.....
۴۱	استفاده از google alerts.....
۴۱	استفاده از google notebook.....
۴۲	جستجو در عنوان سایت‌ها.....
۴۳	جستجو در آدرس یا یو آر ال سایت‌ها.....
۴۳	نمایش صفحه‌های ذخیره شده در گوگل.....
۴۳	ابزار ترجمه گوگل.....
۴۴	ابزار آمار استفاده از گوگل.....

فصل چهارم ابزارهای نشر ایده و حضور در محیط آنلاین ۹۵

اهداف فصل.....	۹۵	ابزارهای وبلاگ آموزشی.....	۱۰۳
مقدمه.....	۹۶	ایجاد وبلاگ در edublog.....	۱۰۳
ابزارهای طراحی وب سایت.....	۹۷	کاربردهای آموزشی وبلاگ.....	۱۰۳
ابزار spruz.....	۹۷	کاربردهای پژوهشی وبلاگ.....	۱۰۸
گوگل سایت.....	۹۷	ابزارهای ویکی.....	۱۰۹
ابزارهای طراحی وبلاگ.....	۹۸	ابزار pbwiki.....	۱۰۹
سرویس دهنده‌های وبلاگ فارسی.....	۱۰۰	کاربردهای آموزشی ویکی.....	۱۱۰
ایجاد وبلاگ در بلاگفا.....	۱۰۰	کاربردهای پژوهشی ویکی.....	۱۱۲
ابزارهای سرویس دهنده وبلاگ به زبان‌های		خلاصه فصل.....	۱۱۲
گوناگون.....	۱۰۱	منابع.....	۱۱۳
ایجاد وبلاگ در word prees.....	۱۰۲		

فصل پنجم ابزارهای گفتگو و مشارکت ۱۱۵

اهداف فصل.....	۱۱۵	ابزار webEx.....	۱۳۱
مقدمه.....	۱۱۶	ابزار UStream.....	۱۳۲
ابزارهای ارتباط ناهمزمان.....	۱۱۹	ابزار palbec.....	۱۳۳
ابزار yahoo group.....	۱۱۹	ابزار speaklike.....	۱۳۴
ابزار google group.....	۱۲۰	ابزار oovoo.....	۱۳۶
ابزار Ning.....	۱۲۲	ابزار webHuddle.....	۱۳۶
کاربردهای آموزشی ابزارهای گفت‌وگو و		ابزار yahoo messenger.....	۱۳۷
مشارکت ناهمزمان.....	۱۲۳	سایر ابزارهای کنفرانس آنلاین.....	۱۳۹
کاربردهای پژوهشی ابزارهای گفت‌وگو و		کاربردهای آموزشی ابزارهای گفت‌وگو و	
مشارکت ناهمزمان.....	۱۲۷	مشارکت همزمان.....	۱۴۰
ابزارهای گفت‌وگو و مشارکت همزمان.....	۱۲۷	کاربردهای پژوهشی ابزارهای گفت‌وگو و	
ابزار skype.....	۱۲۷	مشارکت همزمان.....	۱۴۲
ابزار dimdim.....	۱۲۸	خلاصه فصل.....	۱۴۴
ابزار Meebo.....	۱۲۹	منابع.....	۱۴۵
ابزار Mikogo.....	۱۳۰	فهرست نمایه.....	۱۴۷